

BYGELGITARREN

INSTRUMENTET

Bygelgitarren ser ut som en smal liten gitarr. Den har fyra strängar och stäms i ett öppet D - durackord.

Så här stämmer du den :

Tjockaste strängen nr 4	Stäms till tonen D	Dimension:042 tum
Näst tjockaste nr 3	Stäms till tonen A	Dimension:028
Näst tunnaste nr 2	Stäms till tonen D (en oktav högre)	Dimension:018 ospunnen, plain
Tunnaste nr1	Stäms till tonen F [#]	Dimension:013

Bygelgitarren är konstruerad utifrån i D-dur. Den tonarten ligger ofta bra till så att de flesta kan sjunga med, både vuxna och barn, män och kvinnor ! D-dur är också spelvänlig då det är en enkel tonart för vanlig gitarr, bas, mandolin, violin m fl.

HUR SPELAR MAN ?

Du behöver inte ta några fingergrepp alls på **Bygelgitarren** så som man gör på vanlig gitarr. Det enda du behöver göra för att få fram olika ackord är att böja ett handtag med en metallbygel åt det ena eller andra hållet ! Bygeln sitter monterad på **Bygel-gitarrens** hals. Den kan pressas ner mot strängarna och korta av dem på rätt ställe så att nya ackord klingar när du samtidigt slår över strängarna. Enklare än så kan det nog inte bli !

Slå an strängarna med den ena handen och använd den andra till att sköta bygeln. Du har fyra ackord att välja på:

- 1, Bygeln stå **rakt upp**. Strängarna klingar i sin fulla längd. **D-ackord** hörs när du spelar.
Färg : **Röd**
- 2, Böj bygeln **åt höger** ner över strängarna (och pressa lite grann). **A-dur** ackordet klingar.
Färg : **Grön**.
- 3, Böj bygeln **åt vänster** (mot stämskruvarna till) **G-dur** ackordet klingar.
Färg: **Gul**
- 4, **E-dur** ackordet får du fram genom att trycka ner alla strängarna med vänster tumme eller pek-finger mot metallbandet där det står ett **brunt E**. Tryck mitt över E- markeringen alldeles innan metallklamman .

HUR DU STÄMMER DIN BYGELGITARR!

Bygelgitarren skall vara stämd så här:

Sträng 4 (tjockaste)	ton D (grundtonen)
” 3 (näst tjockaste)	” A (kvinten)
” 2 (näst tunnaste)	” D (samma som grundtonen men en oktav högre)
” 1 (tunnaste)	” F# (den stora tersen)

Det finns flera sätt att stämma beroende på vilken utgångspunkt du vill ta.

1. Med stämapparat.

Den här metoden kan verkligen alla lära sig! Man *ser* när det stämmer – i princip kan du stämma en bygelgitar om du så vore alldeles döv...!! Den bygger med andra ord inte alls på musikaliskt gehör utan på *visuella* signaler från apparaten.

Till bygelgitarren använder du helst en kromatisk stämapparat, dvs en som kan känna av alla toner som finns i vårt tonsystem. De 12 olika tonerna är i rätt ordning:

	C	C#	D	D#	E	F	F#	G	G#	A	Bb	B	C	C#	D	D#	E	F	F#	G	G#	A
			↑						↑						↑				↑			
Bygelgitarrens sträng nr:			4						3						2				1			

På de flesta apparater finns ett fönster med en visare eller markör som anger tonen samt om den behöver höjas eller sänkas. Det är enbart dessa två saker du skall ha kontroll på. Tonens namn visas som en bokstav, det är den tonen som klingar just nu. Varje ton kan också vara för låg, för hög eller kanske rentav perfekt. Då kommer vi till den andra saken du behöver titta på, och det är visaren som slår längs en skala i fönstret. Skalan visar tonens *hela* område. Om visaren står längst till vänster är vi inom tonens område, men den är för låg, inte riktigt bra. Då måste du höja den, dvs spänna strängen en aning. *När visaren står rakt upp, vid nollstrecket, är tonen perfekt stämd.* Slår visaren längre upp åt höger är tonen för hög och du får sänka den något genom att skruva ner strängen.

Så du börjar med att slå på apparaten och slå an den sträng du vill stämma med *flera slag i en jämn och långsam följd*. Detta för att mikrofonen i apparaten skall få nya impulser hela tiden. Det går även att koppla en sladd från gitarrens mikrofonuttag och rakt in till stämapparaten. Vissa modeller kan man klämma fast på gitarrhuvudet och de känner av tonen genom vibrationer.

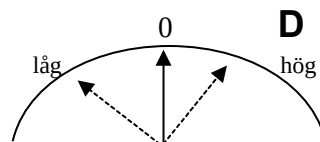
Kanske står namnet på den tonen du söker redan i över högra hörnet?

(=Strängen befinner sig inom rätt område, men är troligtvis lite för hög eller lite för låg, den har blivit en aning ostämd sedan sist.)

Kanske visas en helt annan ton? Om du t ex skall stämma en D-sträng kanske tonen C visas i fönstret. Du ser på tonraden här ovanför att tonen C ligger två toner under tonen D. Du måste alltså höja strängen upp till ett D. När du spänner den blir den först tonen C#, men du skall ju förbi C#-sektorn och upp i nästa sektor, den för tonen D. Så det är bara att vrida upp tills du kommit in i rätt område.

Om tonen i utgångsläget i stället skulle vara t ex F och du fortfarande vill till D så ser du i tonraden här ovanför att D ligger tre toner, tre sektorer nedanför F. Då måste du i stället skruva ner strängen tills du hamnat inom D-tonens område, sektor. När tonen väl är inom rätt område så finstämmer du den, och då skall visaren alltså stå rakt upp på nollstrecket eller mycket nära detta. Så går du till nästa sträng.

Ett tips: Bygelgitarren låter faktiskt bäst om du stämmer F#-strängen en liten aning för lågt, dvs visaren skall stå på ”fem i tolv”. Då låter hela ackordet bäst.

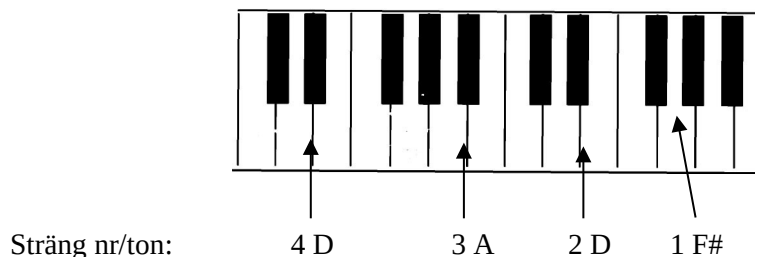
Det finns också stämapparater som bara hör de toner som strängarna på en vanlig gitarr skall vara stämda till. De är förinställda för gitarr. En sådan kan du också använda. Tonerna D och A finns ju där. Problemet är att F# inte finns. Men den strängen (den tunnaste) kan du stämma på gehör. Ta den

Bunne music

näst tunnaste strängen (D oktaven) som du nyss stämt som utgångspunkt och sjung: *Kal – la den Änglamarken...* Om *Kal*- var D-strängen så skall F#-strängen vara *-la*...!

2. Efter piano.

Om du har ett piano till hands så kan du lyssna på pianotangenternas toner och stämma bygelgitarrens strängar efter dem. Då måste du använda ditt gehör och lyssna att de låter lika.

3. Efter CD-skivan i MING-metodboken.

I boken *Tona Samman!* Specialpedagogiska Institutet förlag 2002 finns en CD skiva. Alldeles i början av den finns stämtoner för bygelgitarren. Varje strängs ton hör du i c 45 sekunder innan nästa kommer. Så det finns gott om tid för dig själv att lyssna och att vrida på stämskruvarna tills det låter likadant.

4. På gehör med minnesmelodier.

Först måste du hitta ett D som stämmer bra från någon annan tonkälla. T ex från ett piano, en stämpipa man blåser i, ett munspel, en klangplatta, en entonsflöjt, ett dragspel....

Då stämmer du alltså först den grova D-strängen, grundtonen.

Nästa sträng, A-strängen skall då befinna sig på samma avstånd från grundtonen som *blinka* gör ifrån *lilla* i *Blinka lilla stjärna där*.... Minnesmelodi 1 mellan sträng 4 och 3 är alltså *Blinka lilla*..

4 4 3 3

Sedan tar du en ny utgångspunkt i A-strängen och börjar sjunga på den: *Vi gå över daggstänkta*.. Minnesmelodi nr 2 blir de tre första tonerna i *Vi gå ö-* ...De skall låta som strängarna 3 2 och 1.

3 2 1

5. Nödlösningen – be någon annan stämma!

Säkert finns det i din omgivning någon gitarrist som är van att stämma en gitarr. Det kan vara en arbetskamrat, en förälder till barnen eller en anhörig. Eller kanske din sambo eller fru/man?

Be den personen att varje vecka hjälpa till med att hålla bygelgitarrerna stämda!

Allt han/hon behöver är detta papper eller stämbeskrivningen i något av komphäftena ”*Sjung hellre än bra*” eller ”*Kom sjung med oss*” .

LYCKA TILL